

Wat is de nieuwe wijze?

Terugblik op het KerstWandelTheater 2018, door Paul Buis

Vrijdag 21 december is het zover. Het KerstWandelTheater 2018 gaat gebeuren, onder de titel van 'De nieuwe wijze'. In de publiciteit is het verhaal niet prijsgegeven. Ja het heeft te maken met de drie wijzen uit het oosten die de pasgeboren Jezus komen opzoeken: Caspar, Balthasar en Melchior. Maar er is ook sprake van een vierde wijze, Artaban. Ook hij gaat op weg, maar dan? Wat heeft hij met het kerstverhaal te maken?

Als ik omstreeks vijf uur binnenstap in de Pauluskerk is men daar niet mee bezig. Dampende pannen soep zorgen dat de spelers straks warm de straat op kunnen. Henk en Peter zijn druk aan het bellen of alle scènes wel zijn ingericht. De regen en de wind maakten het niet makkelijk om alles op tijd klaar te hebben staan. Maar er komen geruststellende berichten: we redden het, en ja de stobalen voor de kinderscène staan op hun plek aan de Groen van Prinsterersingel. En de spelers zelf? Die zijn er klaar voor. Jan, die Caspar is aan de Johan de Wittlaan: 'Wat heb ik er veel zin in! Vorig jaar heb ik de route gewandeld met mijn kleinkinderen, nu komen ze naar mij kijken!' Arie is als officier Simon bij de generale repetitie prominent op de foto in het AD gekomen: 'Normaal sta ik niet zo op de voorgrond, maar ja. Straks moet ik me trouwens onderwerpen aan de wil van koning Herodes...' In de gang zie ik twee Maria's in gesprek. Ja dat kan hier.

Start

Op naar de H.-Josephkerk voor de officiële start. Ik zie een paar wijzen in vol ornaat wegfietsen naar hun plek langs de route. Burgemeester Milo Schoenmaker op het bordes van

de kerk vertelt dat het KerstWandelTheater (voor hem de zevende keer) echt de opening van de kerstdagen geworden is. Stadsdichter Stroop van Renen zegt het op zijn manier in zijn gedicht Loopt allen tezamen. Beiden noemen ze de vierde wijze, maar ook zij geven geen uitsluitel.

Achter mij krijgt de wind vat op de traditionele pot van het Leger des Heils. De rest van de tijd houdt iemand de driepoot maar vast. Het Leger speelt mooi in op de stadsdichter met Komt allen tezamen.

Wachten in de regen

Ik spreek wat mensen aan in de wachtrij voor de kerk. Wat brengt hen hier? Een moeder uit de wijk Achterwillens met haar gezin: 'Nou, mijn kinderen zitten hier op de Bijenkorf, dus we werden er van alle kanten op geattendeerd.' Er blijken nogal wat mensen voor het eerst te zijn: 'Ik heb het me al vaak voorgenomen, maar nu ben ik er dan eens echt bij.' Gevraagd naar welk verhaal ze verwachten: 'Tja, het kerstverhaal, het kindje in de stal en zo. Verder gaan we het wel zien!' Hans staat ook in de rij. Hij heeft voor enkele eerdere afleveringen het script geschreven en is kritisch afwachtend: 'Het moet wel een goed samenhangend verhaal zijn!'.

Het wordt erg nat langzamerhand. Eigenlijk zitten alleen de blazers van het Leger des Heils er nu lekker bij in hun tent. De wachtenden in de rij hullen zich diep in hun regenpakken. Lotte en Nadine doen of er niets aan de hand is. Zij blijven bereid om hun kamelen Kees en Bas in de regen een kunstje te laten doen.

Achter de ster aan

Tijd om de route te gaan lopen en te zien hoe het zit met de wijzen Caspar, Melchior en Balthasar en Artaban. De eerste scène in de H.-Josephkerk maakt al een en ander duidelijk. Alle vier hebben de wijzen een wonderlijke ster gezien die op de geboorte van een koning

wijst, maar Artaban is te laat om zich bij de andere drie aan te sluiten als zij op weg gaan om de koning te zoeken. Hij gaat achter hen aan alleen op pad.

Wij zoeken, gestuurd door de heldere ster boven de uitgang, de weg naar buiten. Het regent niet heel hard, maar wel gestaag.

Langzamerhand ontrolt het verhaal zich. We belanden met Caspar, Balthasar en Melchior bij Maria en Jozef, net ná hun verlovingsfeest. Maria valt in de smaak met haar eigenzinnige reплиek op de verliefde lofprijzingen van Jozef. Artaban verschijnt pas als de anderen al weg zijn en Maria naar huis is.

Beroving en verwarring

Op het pleintje bij de Talmastraat is een beroving. Artaban komt op tijd om als een barmhartige Samaritaan zich over de beroofde man te ontfermen, maar hij loopt daardoor nog meer vertraging op. Zoals altijd als er ergens iets gebeurd is, is het vol toeschouwers, wij dus. Gelukkig valt er niemand van het talud in de sloot. Iedereen is even in de war waar we nu heen moeten maar het lint van meer dan duizend lichtjes blijkt de Talmastraat in te gaan. We gaan die kant op.

Een mevrouw uit de wijk spreekt me aan dat ze het mooi vindt dat de kerken dit verhaal op straat brengen. Twintig jaar geleden zocht ze als nieuwkomer contact met de kerk maar vond zich er niet erg welkom geheten. Ze is er sindsdien nauwelijks meer geweest. Maar nu is zij hierbij.

Intussen is het wat droger geworden. We komen opnieuw bij Jozef en Maria. Maria vertelt aan tafel voorzichtig aan Jozef dat ze zwanger is. De reactie van Jozef laat zich raden... Wat is die man boos. Veel hilariteit bij de toeschouwers als hij in zijn bed een engel aantreft die hem de zaak uitlegt.

De macht van koning en keizer

Voor de Goudse Waarden lopen we recht in de armen van koning Herodes die net op vileine wijze Caspar, Melchior en Balthasar heeft uitgehoord waar die nieuwe koning dan wel geboren zal worden. 'Ik wil hem graag opzoeken natuurlijk.... Sjaloo-oom....' Zodra de wijzen weg zijn krijgt officier Simon keihard bevel om alle kleine kinderen in de wijde omgeving van Bethlehem te laten doden – goede kans immers dat die nieuw geboren koning daarbij zit. Simon heeft zich maar te schikken. En pottenkijkers heeft Herodes niet nodig: Doorlopen!!

Zo gaat het verder. Een groepje kinderen net voor het Omlooppad vraagt zich waarom zij allemaal op reis moeten. De een moet hierheen de ander daarheen, afhankelijk van de stam waar hij of zij bij hoort. Raar hè? De keizer wil iedereen tellen. Dat kan toch wel anders. Raar hè?

Vluchten

We treffen Jozef en Maria met de pasgeboren Jezus in een stal met schapen en een pony aan het Omlooppad. Onderweg vanwege de volkstelling zijn ze weer teruggevonden door de wijzen. Die waarschuwen hen voor de verschrikkelijke plannen van Herodes. Ze moeten vluchten!

Artaban is intussen in de straten van de Mammoetbuurt ook in de waanzin van de moordplannen van Herodes beland. Hij koopt soldaten om die een vrouw met haar kind willen aanhouden. De vrouw is hem eeuwig dankbaar. Artaban loopt nog meer vertraging op in zijn tocht achter de ster aan.

We belanden in een sfeer van vluchten. Romeinse soldaten bewaken de grote stadspoort aan de Kesperstraat. We komen Maria en Jozef tegen op hun vlucht naar Egypte. Een Romeins soldaat schreeuwt van zijn hoge post dat we door moeten lopen.

Plotseling is er een sprong in de tijd. Bij Lumina nodigt een VN-soldaat met blauwe baret ons uit om binnen te gaan. Foto's van vluchtelingen op weg zien we. Kinderen rond een geïmproviseerd kookstelletje. Mensen met heel hun hebben en houden op hun rug. En zwart-witfoto's van Gouda als vluchtelingenopvang in 1914. Iedereen is er stil van.

Galeidienst

Nog een keer komen we Artaban tegen. Aan de Ridder van Catsweg onderhandelt hij om een man vrij te kopen van 30 jaar gedwongen roeien op een galei. Het lukt hem, maar Artaban moet zelf mee. Dertig jaar roeien... Missie mislukt.

Ik vraag een paar kinderen wat ze het mooiste vonden tot nu toe. Een jongetje: die soldaat in de hoogte. Een meisje: de stal met Jozef, Maria en hun kindje en de dieren. Een ander meisje: ook de stal. Hun moeder: de verhalen.

De nieuwe wijze

In de Pauluskerk komt alles bij elkaar. We zien Artaban, oud geworden, eindelijk vrij na dertig jaar dienst. Het is geen Kerstmis maar Pasen wordt hem verteld. Er worden een paar misdadigers gekruisigd, ja en ook nog een man die koning van de Joden wordt genoemd. In de herinnering van Artaban komt zijn zoektocht naar de nieuw geboren koning terug. Hij is te laat. Dan zien we het beeld van Maria met haar kindje. Dezelfde Maria die we op de vlucht op het Omlooppad tegenkwamen. Een stem zegt Artaban dat hij de koning allang gevonden had: alles wat jij onderweg gedaan hebt voor de minsten, heb jij voor mij gedaan Artaban.

De nieuwe wijze vónd op een nieuwe wijze.

Top

De deuren zwaaien open en we komen terug in het hier en nu. Glühwein en chocolademelk. Napratende bezoekers en spelers. Hoe was het, vraag ik, wat is je bijgebleven van vanavond? Allerlei onderdelen worden genoemd, de tegen haar Jozef opgewassen Maria bij de verloving, de kinderen die op reis moeten met hun vragen (Raar hè?), de engel in het bed van Jozef, die gemene maar zo knap gespeelde Herodes, de doorlopende verhaallijn, de plekken in de wijk waar je altijd komt maar waar je nu alle besef verloor van waar je stond, de foto's in Lumina, de slotscène met de oude Artaban. De vooraf zo kritische Hans komt me met een breed gebaar tegemoet: Het was top!

Daar kan ik me helemaal in vinden.